

A világ nagy orvostörténeti múzeumainak körképe

Univadis from Medscape, 29. 09. 2023

Kulcsszavak: orvostörténet, kultúrtörténet, muzeológia, infotainment, nemzetközi

Notre-Dame à la Rose (Lessines, Belgium)

<https://www.notredamealarose.be>

A *Notre-Dame à la Rose* kórház története a 13. századba nyúlik vissza. A tekintélyes intézmény történelmi jelentőségénél fogva Belgium kulturális örökségének büszkesége.

Az elbűvölő létesítmény egyedi lehetőséget nyújt az egészségügy szolgálói számára, hogy visszautazzanak az időben és megmerítkezzenek a gyógyítás letűnt világában.

A kápolna, a kerengő és a barokk kolostoron kívül az egykori ispotály gazdag művészeti gyűjteményeiről is nevezetes.

Az emeleten aprólékosan rekonstruálták a múltbeli kórházi környezetet, miközben a földszinten, az orvosi gyakorlat fejlődését szemléltetendő, egy középkori és egy huszadik századi kórházi osztály áll egymással szemtől szemben.

La Demeure du Chaos (Saint-Romain-au-Mont-d'Or, Franciaország)

<https://www.demeureduchaos.com>

„A *kháosz háza*” egy öntörvényű multimilliomos és cégtulajdonos, Thierry Ehrmann agyszüleménye. Az 1999-ben *Saint-Romain-au-Mont-d'Or* 17. századi postaállomásán létesített kortárs művészeti múzeum bipoláris szemléletet tükröz.

A gyűjtemény mintegy 5.400 műalkotást tartalmaz, amelyek a legsötétebb és legdestruktívabb emberi hajlamokat, a háborúk és a terrorizmus szellemét idézik.

A kolosszális szobrok, koponyahegyek, streetartként berendezett autórongsók és hadijárművek kavalkádja zavarba ejtő díszletet nyújt egy 9.000 négyzetméteres kerttel a háttérben. A kiállítás célja éppen a megbotránkoztatás és ezért kellőképpen vitatott is. A település lakói már többször megkísérelték bezáratni a múzeumot. A *La Demeure du Chaos* azonban már-már a morbidság határát súrolva, immerzív és felkavaró élményt nyújt.

Musée des Moulages de l'Hôpital Saint-Louis (Párizs, Franciaország)

<https://hopital-saintlouis.aphp.fr/le-musee-des-moulages-de-lhopital-de-saint-louis/>

A *Musée des Moulages de l'Hôpital Saint-Louis* megalapítására 1867-ben került sor, miután a kórház egyik orvosa megbízta Jules Baretta szobrászművészt, hogy készítsen számára mulázsokat a dermatológiai elváltozások ábrázolására.

A nagyszabású akció célja az volt, hogy segítse a dermatológus szakorvosok képzését, de egyben a mindenkori praktizáló orvosok azon törekvését is megtestesíti, hogy vizuálisan dokumentálják és megértsék a betegségeket.

A mai múzeum alkalmat nyújt az orvostudomány és a művészet közötti szimbiotikus kapcsolat elmélyült megértésére, a látogatók pedig megcsodálhatják mindazt a precizitást és mesterségbeli tudást, amely egykoron hidat vert e két szakterület között.

A mintegy 200 bőrbetegséget ábrázoló 4.800 viaszlenyomatot tartalmazó gyűjtemény felbecsülhetetlen értékű forrásként szolgál a dermatológusok nemzedékei számára. A *Musée des Moulages* az orvostudományi ábrázolatok meglepő, érdekfeszítő és valamelyest visszataszító, de életszerű spektrumát jeleníti meg.

Deutsches Hygiene-Museum (Drezda, Németország)

<https://www.dhmd.de/>

A *Deutsches Hygiene-Museum* a tudományos és kulturális elkötelezettség mintapéldája. A múzeum kiállításai mellett tudományos és kulturális rendezvények, előadások, vitaestek, konferenciák, hangversenyek, irodalmi felolvasások helyszíne.

Állandó kiállítása „Az emberi kaland“, amely szerencsésen ötvözi a klasszikus múzeumi környezetet a multimédiás installációkkal és interaktív kijelzőkkel. A gyűjtemény kincsei közé tartoznak: az „üvegember“, értékes viaszlenyomatok, anatómiai modellek és preparátumok.

A múzeum megalapítását *Karl August Lingner* (1861–1916) egy úttörő gyáriparos kezdeményezte 1912-ben, aki sok mindenben megelőzte korát, többek között neki tulajdonítható az Odol szájvíz. A múzeumról, mint egész népének tanításáról szóló víziója mind a mai napi releváns. Különösképpen hangsúlyozta: „A Hygiene-Museum-nak az egészség lakosságot szolgáló oktatási intézménnyé kell válnia, ahol szemlélődéssel mindenki ismereteket szerezhet, amelyek képessé teszik a józan és egészségfejlesztő életvitelre.“

Museo di Antropologia Criminale Cesare Lombroso (Torino, Olaszország)

<https://www.museolombroso.unito.it/>

A Torinói Egyetemhez tartozó *Museo di Antropologia Criminale Cesare Lombroso* az orvos és antropológus Cesare Lombroso (1835–1909) személyes gyűjteményének archívuma.

A gyűjtemény bemutatja a Lombroso által élete során összegyűjtött tárgyakat, anatómiai mintákat, rajzokat, fotókat, sőt bűnözők csontjait. A kiállítás nemcsak Lombrosznak a „kriminális atavizmusról” vagy a „született bűnözőről” szóló áltudományos elméletével foglalkozik, amely a kései 19. századtól a 20. század kezdetéig befolyást gyakorolt az európai és amerikai gondolkodásra, de a modern kriminológia kialakulására is rávilágít.

Lombroso munkássága maradandóan rányomta bélyegét a kriminológiai kutatás irányultságára, amennyiben kiemelte a bűnözői viselkedés lehetséges gyökerei és a környezet között kölcsönhatást. A bejáratnál Lombroso csontjai fogadják a belépőket – bizonyítva a tudományos kutatás iránti elkötelezettségét, mivel testét azzal a kikötéssel adományozta a kutatásnak, hogy azt majd múzeumban állítsák ki.

Museo di Storia della Medicina (Padova, Olaszország)

<https://www.musme.it/>

Ez a múzeum sokrétű művészeti, történelmi és tudományos utazásra invitálja a látogatót. Padovában található a Scrovegni-kápolna Giotto freskóival, Európa egyik legrégebbi egyeteme, ahol Galilei egyetemi dobogóját őrzik. Ez egy történelemtől áthatott hely.

A *Museo di Storia della Medicina* korszerű megközelítésben mutatja be az orvostörténetet, elsősorban a híres padovai orvosi karra összpontosítva, amely iránymutató hozzájárulást nyújtott a modern anatómia fejlődéséhez.

A történelmi kontextus egy immerzív narratíva keretében olvad egybe a korszerű interaktív eszközökkel, amelynek során a történelmi relikviák tradicionális gyűjteménye összekapcsolódik a modern tudományos központ innovatív szellemével.

Museu da Saúde (Lisszabon, Portugália)

<https://www.insa.min-saude.pt/category/museu-da-saude/>

A *Museu da Saúde* exponátumai az orvostörténet több korszakából származnak. Ezek közé tartoznak a 19. századi lisszaboni kamara egészségügyi és higiéniai szolgálata, az 1899-ben alapított központi higiéniai intézet, az ugyancsak 1899-ben alapított állami tuberkulózis-gondozó, valamint az Águas de Moura-ban 1938-ban alapított malariológiai intézet relikviái.

A múzeum őrzi az egykori portugál aneszteziológiai múzeumból származó több mint ezer orvosi eszközt, készüléket és könyvet.

A 2017-ben a portugál egészségügy 800. évfordulóján nyitott kiállítás kronológiai áttekintést nyújt a nemzeti egészségügyi rendszer fejlődéséről. Ez az immerzív kiállítás 400 gondosan kiválogatott tárgyat mutat be – a középkorban létesített első egészségügyi szolgálatoktól, az első királyi kórháznak a 15. század végén való megalapításáig.

A kiállítás végigvezet bennünket a modern medicina és a nemzeti egészségpolitika fejlődésének egyes szakaszain, bemutatja az egészségügyi technológiák áttörő vívmányait, az endémikus betegségek elleni küzdelmet, valamint az egészségügyi szolgálatok 20. századi átalakulását.

Alexander Fleming Laboratory Museum (London, Egyesült Királyság)

<https://www.imperial.nhs.uk/about-us/what-we-do/fleming-museum>

Az *Alexander Fleming Laboratory Museum* meglátogatása felejthetetlen alkalmat nyújt Sir Alexander Fleming úttörő munkásságának megismerésére. Ez a legendás hely az orvostudomány egyik korszakalkotó eseményére, a penicillin felfedezésére emlékeztet bennünket.

A múzeum részletesen foglalkozik az antibiotikumok kifejlesztésével és konkrét bepillantást nyújt Fleming példamutató laboratóriumának működésébe. A Petri-csészétől, amely paradigmaváltást jelentett az orvostudományban, egészen az antimikrobiális rezisztenciát elmagyarázó interaktív kiállításig. Ez a múzeum arra ösztönzi az egészségügyi dolgozókat, hogy a múltra is visszapillantva aktívan alakítsák a jövőt.

Anaesthesia Heritage Centre (London, Egyesült Királyság)

<https://anaesthetists.org/Home/Heritage-centre>

Az ugyancsak Londonban található *Anaesthesia Heritage Centre* lenyűgöző krónikát nyújt az aneszteziológia fejlődéséről, az első próbálkozásokról a modern gyakorlatig. A látogatók megismerhetik az aneszteziológia fejlődésének kihívásait és eredményeit, a neves aneszteziológusok életpályáját, akik betegkonform módon újjáformálták a sebészeti beavatkozásokat.

Az aneszteziológiai technikák történetét és előrelépéseit régimódi eszközök, eredeti dokumentumok és immerzív kijátszók szemléltetik. Ezt a centrumot azoknak az elméknek szentelik, akik enyhítették a fájdalmakat, átalakították a sebészeti gyakorlatot és áttekintést nyújt a terület innovációiról.

Florence Nightingale Museum (London, Egyesült Királyság)

<https://www.florence-nightingale.co.uk/>

A *Florence Nightingale Museum* a modern betegápolás megalapítójának, a történelemben „lámpás hölgy” elnevezéssel bevonuló *Florence Nightingale*-nek állít emléket.

A múzeum a modern betegápolás eredetének feltárása mellett Nightingale transzformatív gyakorlatának nézőpontjából életszerűen mutatja be az orvosi ellátás fejlődését.

A látogatót exponátumok, személyes tárgyak és interaktív kijelzők ígéretes kombinációja fogadja, amelyek szemléletesen jelenítik meg Nightingale útját. E múzeum meglátogatása kötelező program mindazon egészségügyi dolgozók számára, akik inspirációt szeretnének meríteni Nightingale-nek a betegápolás iránti elkötelezettségéből.

Wellcome Collection (London, Egyesült Királyság)

<https://wellcomecollection.org/>

A *Wellcome Collection* egy varázslatos utazásban részesít a tudományok, az orvostudomány és az emberi egészség világában. Ez az egyedülálló múzeum a művészet, a kultúra és az orvosi kezelés komplex kölcsönhatásáról – egy ellenállhatatlan meghívás az orvosok számára egy sokoldalú felfedező útra.

A kiállítás a történelmi orvosi eszközök sajátos nézőpontú bemutatásával, izgalmas kortárs művészeti installációkkal és az orvoselődök tapasztalatainak és áttörést eredményező eredményeinek felidézésével megkérdőjelezi a tradicionális perspektívákat.

A *Wellcome Collection* bepillantást nyújt az úttörő kutatóorvosok életművébe, intellektuális kikapcsolódásban részesíti, új ismeretekkel és interdiszciplináris inspirációkkal gazdagítja az odalátogatókat.

Museu da Vida Fiocruz (Rio de Janeiro, Brazília)

<https://www.museudavida.fiocruz.br/>

A *Museu da Vida* a *Fundação Oswaldo Cruz (Fiocruz)* hatalmas campusán található Rio de Janeioban.

A múzeum Oswaldo Cruz hagyatékának őrzése mellett bemutatja a brazil népegészségügy és orvostudomány nagyszerű eredményeit.

A gyűjtemény magvát 2.000 műalkotás képezi, amely kiegészül a történelmi orvosi eszközök, a gyógyszer- és oltóanyaggyártás dokumentumaival, valamint további kutatási és orvostudományi instrumentumokkal. Fénypontjai: egy antik francia mikroszkóp, amely egykor a fiatal Oswaldo Cruz tulajdonában volt, Carlos Chagas komplex gipszszobrai, amelyek a tripanoszomiázis klinikai manifesztációjának szemléltetésére szolgáltak, valamint Fiocruz első DNS-szekvenciái. A múzeum elkötelezettsége a brazil orvoslás múltjának és jelenének összekapcsolására, az odalátogató orvosok és a nagyközönség által megbecsült helyé avatja azt.

Museu da Santa Casa de São Paulo (São Paulo, Brazília)

<https://www.santacasasp.org.br/portal/>

A *Museu da Santa Casa de São Paulo* megalapítására a brazil orvostörténet bemutatásának céljával 2001-ben került sor.

A múzeum több mint 7.500, elsősorban a 18. századból származó relikviával rendelkezik. Legbecsesebb kincsei közé tartoznak az 1820-as évekből származó aranyozott felirattal ellátott gyógyszeres üvegcsék, tégelyek, továbbá labortechnikákat leíró dokumentumok, mint a terhesség korai felismerésére szolgáló történelmi jelentőségű Galli-Mainini-teszt.

Külön épületszárnyat szentelnek Waldemar de Carvalho Pinto Filho kiemelkedő ortopéd szakorvosnak. Itt mutatják be Brazília egyik legrégebbi röntgenkészülékét, valamint egy 1924-ből származó műtőasztalt.

Világviszonylatban is egyedülálló relikvia a 12. századból származó olaszországi „babamentő”. A kétségbeesett anyák ebben a tolóajtós fadobozban elhelyezve bízhattak anonim és biztonságos módon a helyi kórház gondjaira csecsemőjüket. A ládácska hat évszázaddal később került Brazíliába. Az 1876 óta itt hagyott 4.696 gyermek sorsát gondosan megörökítették a babamentőhöz tartozó könyvekben.

Palacio de la Escuela de Medicina (Mexikóváros, Mexikó)

<https://pem.facmed.unam.mx/>

A *Palacio de la Escuela de Medicina* a mexikóvárosi Orvostudományi Kar imponáló helyiségeiben nyert elhelyezést. Gondosan kimunkált kiállítása végigkalauzol bennünket az orvostudomány és a gyógyítás történelmi és tematikus fejlődésén.

Ez az utazás a prehiszán korszak gyógynövényeitől a speciális szakterületek megjelenéséig terjed, mint pl. a plasztikai sebészet.

Itt az orvosok átélhetik az ősrégi bölcsességek és a modern tudomány találkozását, ami jól tükrözi az orvosi ismereteknek az idők során való fejlődését.

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár (Budapest)

<https://semmelweismuseum.hu/>

Az Egészségügyi Minisztérium megbízásából Palla Ákos kezdte el egy orvostörténeti könyvgyűjtemény összeállítását és rendezését, amely Országos Orvostörténeti Könyvtár néven alakult meg, s első igazgatója is ő lett (1952-től). A múzeumot a névadó szülőházában, a Tabán egyik régi épületében nyitották meg. 1965. augusztus 13-án, Semmelweis halálának centenáriumán avatták fel, alapítólevele is e napra datálódik. Főigazgatója 1968 és 1974 között Schultheisz Emil későbbi egészségügyi miniszter, 1974 és 1989 között Dr. Antall József későbbi miniszterelnök volt.

2017 februárjától a Magyar Nemzeti Múzeum társintézményeként működik.

Semmelweis József fűszeres 1806-ban bérelte ki az épület (az ún. Meindl-ház) jobb oldali szárnyát, s nyitotta meg a Fehér Elefánthoz címzett vegyeskereskedését. Itt született 1818-ban, s lakott ötéves koráig fia, Semmelweis Ignác Fülöp. „Az 1906-ban emléktáblával megjelölt szülőház túlélte a Tabán felszámolását, de a II. világháború nem kímélte. A félig megsemmisült házat 1962–64 között állították helyre, illetve az elpusztult emeleti részt múzeumi kiállítóterként tervezték újjá.”

A névadó 1963-as exhumálása után következő évben, még a múzeum megnyitása előtt alakították ki végső nyugóhelyét: „megtisztított csontjait” 1964. október 15-én helyezték el a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban, szülőháza kertjében. A plasztikba foglalt maradványokat a múzeumi céllal rekonstruált és újjáépített épület udvari terméskőfalába építették be. A sírt csupán a tudós neve és születési, illetve halálozási dátuma jelzi.

Filiáléi: Semmelweis Orvostörténeti Könyvtár és Adattár; Arany Sas Patikamúzeum.

Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézetének Anatómiai Múzeuma (Budapest)

<https://semmelweis.hu/anatomia/> ; https://semmelweis.hu/anatomia/anatomiai-muzeum/?utm_source=rss_feed&utm_medium=rss&utm_campaign=rss_syndication

Az Anatómiai Múzeum az 1896-98. között épült anatómiai intézet saját állandó kiállítása, amelyet mind a Semmelweis Egyetem hallgatói, mind külső érdeklődők rendszeresen látogatnak. A kiállításon az épület születését évtizedekkel megelőzően keletkezett preparátumok is láthatók, többek között Lenhossék József visszer készítményei, számos magzattorz vagy a koponyagyűjtemény egy része. Évtizedeken át itt őrizték a híres betyár, Rózsa Sándor koponyáját, de ugyancsak a gyűjtemény része volt a II. József által adományozott női viaszmodell, amely a test nyirokkeringését mutatja be páratlan szépséggel és részletességgel. Ezek a műremek ma is megcsodálhatók más fővárosi múzeumok tárlatain.

“Tudománytörténeti ritkaságoknak számítanak Lenhossék József készítményei a medence visszeres fonatairól, valamint Davida Leó központi idegrendszeri készítménye. Sőt egykori munkatársunk Kádár Ferenc szívkészítményei is már az intézet történetéhez tartoznak.” (Dr. Hajdu Ferenc leírása az Anatómia épületének Centenáriumi évkönyvéből).